

Juliusz Sikorski

ORCID: 0000-0002-0579-0158

Akademia im. Jakuba z Paradyża

w Gorzowie Wielkopolskim

„Komunikacja, dezinformacja, propaganda. Praktyka walki informacyjnej”. Sprawozdanie z Konferencji Naukowej zorganizowanej w dniu 13 grudnia 2021 roku

Streszczenie

W grudniu 2021 roku Wydział Administracji i Bezpieczeństwa Narodowego Akademii im. Jakuba z Paradyża wraz z partnerami zorganizował konferencję dotyczącą praktyki walki informacyjnej. W ramach pięciu paneli, 23 przedstawiciele 14 ośrodków naukowo-badawczych, wojska i organizacji prywatnych, przedstawiło 21 wystąpień, w szerokim kontekście ukazując problematyką ujętą w tytule konferencji.

Słowa kluczowe: walka informacyjna, dezinformacja, propaganda, konferencja

Niebywałe dotąd tempo wzrostu rozmiarów zasobów informacyjnych, dzięki możliwościom, jakie przyniosły ze sobą przeobrażenia technologiczne określane mianem rewolucji cyfrowej, a jednocześnie redefinicja systemu komunikacji medialnej, sprawiły, iż znana zapewne od zarania dziejów, choć identyfikowana od niedawna, walka informacyjna, staje się podstawowym obszarem konfrontacji na różnych płaszczyznach rywalizacji o skuteczną realizację własnych interesów. Zarówno dla podmiotów państwowych, jak i wszelkich innych organizacji o charakterze ponadpaństwowych czy wewnątrzpaństwowych.

Próby zdominowania infosfery albo przynajmniej jej, mniej lub bardziej, hermetycznych obszarów, mogą prowadzić, i jak pokazują doświadczenia ostatnich lat, prowadzą do zaburzania procesów demokratycznych, krępowania wolnej debaty publicznej, manipulacyjnie wpływają na postawy obywateli, dezintegrując i antagonizując społeczeństwa. Stanowią także oczywiste zagrożenie dla pozycji i bytu wszelkich innych organizacji, uderzając w ich wizerunek i autorytet.

Czy można się temu przeciwstawić? W jaki sposób ewoluują metody i narzędzia walki informacyjnej? Jak się bronić, by zneutralizować lub przynajmniej zminimalizować jej negatywne konsekwencje?

Między innymi na te pytania postanowili szukać odpowiedzi organizatorzy konferencji, czyli Wydział Administracji i Bezpieczeństwa Narodowego Akademii im. Jakuba z Paradyża, Pracownia Badań nad Zagrożeniami Asymetrycznymi i Hybrydowymi Akademickiego Centrum Badań Euroregionalnych, Akademickie Centrum Studiów Niemoconawczych i Europejskich, Wydział Humanistyczny Akademii im. Jakuba z Paradyża, gorzowskiego oddziały Polskiego Towarzystwa Nauk Politycznych i Polskiego Towarzystwa Studiów Europejskich, a także Regionalny Ośrodek Debaty Międzynarodowej w Gorzowie Wielkopolskim.

Celem konferencji było również zainicjowanie i podtrzymanie współpracy oraz wymiany wiedzy i doświadczeń pomiędzy przedstawicielami świata nauki oraz praktykami, prowokowanie debaty nad bieżącymi problemami i zagrożeniami towarzyszącymi walce informacyjnej oraz nad kształtowaniem skutecznego potencjału obronnego w tym zakresie, a także podsumowanie efektów dotychczasowych badań oraz zaprezentowanie analiz, wniosków, ocen i propozycji odnoszących się do problematyki konferencji w formie publikacji.

Radzie Naukowej konferencji przewodził dr hab. Kazimierz Kraj prof. AJP. Do tego grona zaproszono: prof. dr hab. Zbigniewa Czachóra z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza, prof. dr hab. Bogusława Jagusiaka z Wojskowej Akademii Technicznej, prof. dr hab. Józefa Tymanowskiego z Uniwersytetu Warszawskiego, dr hab. Tomasa Aleksandrowicza prof. WSzP z Wyższej Szkoły Policji w Szczytnie, dr hab. Łukasza Jureńczyka prof. UKW z Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego, dr hab. Agnieszkę Niekrewicz prof. AJP z Akademii im. Jakuba z Paradyża, dra hab. Andrzeja Nowosada z Uniwersytetu Jagiellońskiego, dr hab. Beatę Orłowską prof. AJP z Akademii im. Jakuba z Paradyża, dra hab. Jerzego Rossę prof. AJP z Akademii im. Jakuba z Paradyża oraz dra hab. Zdzisława Śliwę z Baltic Defence College.

Trzon Komitetu Organizacyjnego stanowili pracownicy Wydziału Administracji i Bezpieczeństwa Narodowego przy wsparciu kolegi z Wydziału Technicznego Akademii im. Jakuba z Paradyża. W jego składzie znaleźli się: dr Juliusz Sikorski (przewodniczący), dr Tomasz Marcinkowski (sekretarz), dr Andrzej Skwarski, dr Waldemar Zakrzewski, dr Joanna Lubimow, dr Grzegorz Klein oraz mgr inż. Marek Kannchen.

Pandemiczna niepewność oraz nienajlepsze rozwiązanie logistyczne komunikacji zbiorowej umożliwiające dotarcie do Gorzowa sprawiły, iż organizatorzy postanowili, że konferencja odbędzie się jedynie w trybie zdalnym. Miało to zapewne również przełożenie na spore zainteresowanie, jakie wzbudziła. Zainteresowanie na tyle duże, iż sami organizatorzy, by dać możliwość uczestnikom przynajmniej kilkunastominutowego zaprezentowania wyników własnych badań, zrezygnowali z wystąpień, ograniczając się jedynie do moderowania paneli. Ostatecznie program konferencji ułożony został z trzech modułów problemowych, ale w ramach pięciu paneli: teoretycznych problemów badań nad walką informacyjną, walki informacyjnej jako narzędzia polityki międzynarodowej

oraz infodemii jako czynnika zagrożenia. Łączny czas realizacji tak skonstruowanego programu przekroczył osiem godzin.

Merytoryczną część konferencji otworzył Jarosław Nowak, prezes firmy JUPITER-19, sponsora wydarzenia, który w swoim kilkunastominutowym wprowadzeniu poruszył „Problem dezinformacji we współczesnej organizacji”.

Panel pierwszy, poświęcony „Teoretycznym problemom badań nad walką informacyjną”, stanowił zarazem pierwszą część modułu o takim właśnie tytule, której moderacji podjął się dr hab. Kazimierz Kraj prof. AJP. Otworzył go dr hab. Krzysztof Wasilewski prof. PK z Politechniki Koszalińskiej, który omówił „Model propagandy Hermana i Chomskiego w realiach dominacji internetu jako źródła informacji”. Po nim głos zabrał dr hab. Dariusz K. Sikorski prof. UG z Uniwersytetu Gdańskiego, który przedstawił swoje refleksje na temat manipulowania przekazem w wystąpieniu zatytułowanym „Wróg u naszych bram! Informacja intrygująca jako dezinformacja?”. Następnie dr hab. Włodzimierz Moch prof. AJP z Akademii im. Jakuba z Paradyża przedstawił problem „Fake newsów i walki z nimi”. Autorami kolejnego wystąpienia byli dr Joanna Skulska i Dariusz Wachowicz z Wojskowej Akademii Technicznej. Ta dwójka autorów zaprezentowała wyniki swoich badań na temat „Wpływu social mediów na kształtowanie środowiska bezpieczeństwa państwa”. Po nich głos zabrał dr Maciej H. Górny z Akademii im. Jakuba z Paradyża, który przedstawił wybrane aspekty „Wojny informacyjnej w ujęciu cybernetycznym”. Panel zamknął dr Paweł Kawalerski z Wojskowej Akademii Technicznej, który omówił „Cybernetyczne reguły skuteczności propagandy w walce niezbrojnej”.

Po kwadransie przerwy rozpoczął się drugi z paneli, ale w ramach pierwszej części problematyki oscylującej wokół problemu „Walki informacyjnej jako narzędzia polityki międzynarodowej”. Tę część konferencji poprowadził dr Tomasz Marcinkowski. Pierwsze z przewidzianych wystąpień autorstwa dr Izabeli Szkurlat z Akademii Pomorskiej i prof. dr hab. Andrzej Żebrowski z Uniwersytetu Pedagogicznego im. KEN zatytułowane było „Wojna informacyjna niewidocznym zagrożeniem dla bezpieczeństwa społeczności międzynarodowej”. Kolejny z prelegentów, dr Marcin Wałdoch z Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego, przeanalizował „Dyskurs o rywalizacji amerykańsko-chińskiej w państwach Pacyfiku Południowego”. Po nim wystąpił dr Maciej Saskowski, który poruszył kwestie „Katarskiego sportswashingu”, pytając o to, czy jest to jeszcze dyplomacja, czy już propaganda? Panel zamknęła Agnieszka Kołodziejak z Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach z wystąpieniem zatytułowanym „Komunikacja – brakujący element w polityce multikulturalizmu? Case study Królestwa Niderlandów”.

Po kolejnej przerwie rozpoczął się trzeci moduł realizowany w ramach drugiej części panelu „Walka informacyjna jako narzędzie polityki międzynarodowej”. Jej moderatorem był dr Andrzej Skwarski. Pierwszym prelegentem był w nim dr hab. Robert Rajczyk

z Uniwersytetu Śląskiego, który scharakteryzował „Instrumenty polityki bezpieczeństwa informacyjnego Białorusi”. Z jego wystąpieniem korespondowała wypowiedź dr. Jakuba Olchowskiego z Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej i Instytutu Europy Środkowej w Lublinie pod tytułem „Skuteczność działań dezinformacyjnych – casus antypolskiej propagandy Aleksandra Łukaszenki”. Następnie Michał Marek z Uniwersytetu Jagiellońskiego i Centrum Badań nad Współczesnym Środowiskiem Bezpieczeństwa, omówił „Rosyjską wojnę informacyjną” w perspektywie bieżących działań propagandowych skierowanych przeciwko Polsce. Po nim wystąpił ppłk Jarosław Wiśnicki z Wojsk Obrony Terytorialnej, który przedstawił „Militaryny wymiar operacji wpływu społecznego”.

Panel IV., najkrótszy z modułów poświęcony „Infodemii jako czynnikowi zagrożenia”, moderował dr Juliusz Sikorski. W jego ramach wystąpiła dr hab. Agnieszka Demczuk z Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, analizując „Infodemię COVID-19 w Polsce i jej wpływ na dyskurs publiczny, rządu prawa i postawy społeczne”. Następnie głos zabrała dr Dorota Domalewska z Akademii Sztuki Wojennej, prezentując swoje ustalenia zatytułowane „Dezinformacja w dobie pandemii - analiza trendów i weryfikacja informacji”. Ostatnia z panelistek, Żaneta Zajac z Uniwersytetu Pedagogicznego im. KEN, swoje wystąpienie zatytułowała „Covid-19 – pandemia dezinformacji i zaburzonej komunikacji”.

Ostatni z modułów, piąty, stanowił de facto, co zapowiedziano już wcześniej, drugą część panelu „Teoretyczne problemy badań nad walką informacyjną”. Jego moderatorem był dr Waldemar Zakrzewski. Jako pierwszy wystąpił w nim dr Jan Swół, który odniósł się do wskaźników efektywności działań policyjnych w wystąpieniu zatytułowanym „Policja-Bezpieczeństwo-Polityka-Propaganda”. Po nim Daria Szafarczyk ze Szkoły Doktorskiej Uniwersytetu Śląskiego scharakteryzowała „Media społecznościowe jako narzędzie wykorzystania tzw. sharp power”. Następnie dr Grzegorz Klein przedstawił „Targeting w walce informacyjnej”. Całość zaś zamknął Ireneusz Konieczny z firmy Organizacja Bezpieczeństwa Biznesu ODBAS, charakteryzując „Przygotowanie zasobów ludzkich w organizacji w celu przeciwdziałania dezinformacji”.

Każdy z paneli kończyły dyskusje, w których dopytywano prelegentów o zawarte w ich wystąpieniach problemy, dając im możliwość niewielkiego choć rozwinięcia przedstawionych przez nich niejednokrotnie złożonych przecież problemów. Konferencję zamknęło podsumowanie przewodniczącego jej Rady Naukowej, dra hab. Kazimierza Kraja prof. AJP, jednocześnie kierownika Pracowni Badań nad Zagrożeniami Asymetrycznymi i Hybrydowymi, który z satysfakcją stwierdził, iż zamiary organizatorów konferencji – stworzenie forum wymiany poglądów na temat praktyki walki informacyjnej, sprowokowanie refleksji w tym zakresie oraz zasugerowanie potencjalnych narzędzi i mechanizmów obrony przed jej negatywnymi następstwami – zostały w znacznym zakresie zrealizowane.

„Communication, disinformation, propaganda. The practice of information warfare”.

Report of the Scientific Conference held on 13 December 2021

Abstract

In December 2021, the Department of Administration and National Security of the Jacob of Paradise University, together with its partners, organised a conference on the practice of information warfare. Within the framework of five panels, 23 representatives of 14 research centres, the military and private organisations presented 21 speeches, broadly demonstrating the issues covered in the title of the conference.

Keywords: information warfare, disinformation, propaganda, conference